

Afscheid prof. Schuurman, 20 september 2007

“Autonomie is de weg van de on-vrijheid; theonomie is de wet van de vrijheid. Het geeft de mogelijkheid tot bestaan! Zoals een vis het water nodig heeft.”

Prof. Schuurman, het is één van de voorbeelden die me bijgebleven is als het gaat om uw uitdagende standpunten in de richting van de moderne wetenschap.

Hoewel ik me even heb afgevraagd of ik de juiste persoon ben om u toe te spreken (omdat ik niet in de wetenschappelijke wereld werkzaam ben), ben ik toch op die uitnodiging ingegaan. Als gemeentestichter van een multiculturele kerk in Amsterdam-Noord ben ik écht gevórm door mijn tijd aan, toen nog, de Landbouwniversiteit, waar ik Tropisch Landgebruik studeerde. Ik ben er geworden wie ik ben... en niet in het minst door de vakken uit het vrije keuze programma... Reformatorische wijsbegeerte.

Als ik terugdenk dan realiseer ik me dat de maandagmiddagen op de Leeuwenborch eigenlijk een verademing waren voor christenstudenten als ik. Met veel enthousiasme de uitdaging van een universiteitsstudie aangegaan en vol overtuiging, dat toch ook wel, van het christelijk geloof. Ik woon nu in Amsterdam, maar kwam uit Kampen. Tja, da's toch wel ver weg van de kritische wereld. En natuurlijk kreeg ik het als student ook stevig voor de kiezen, nu ik met talloze wetenschappelijke meningen te maken kreeg die in mijn opinie, al dan niet terecht (want dat gebeurde ook... dat ik dácht dat zaken conflicteerden, maar dat uw verhelderende uitleg duidelijk maakte dat dit wel mee viel) conflicteerden met mijn mening én overtuiging. Op maandagmiddag kreeg je dan, óók wetenschappelijk, van een prof die respect afdwong te horen hoe je óók wetenschapsfilosofie kunt bedrijven of hoe je cultuur en techniek óók kunt bezien. Christelijke kosmologie (hoe steekt onze door God geschapen werkelijkheid in elkaar), ethiek en cultuurfilosofie waren denk ik uw sterkste onderwerpen.

Volgens mij is en was de grote kracht achter uw college's, dat u andere meningen niet zwart maakte en respect had voor andere denkwijzen, maar u kon wel haarscherp aangeven waar het in uw overtuiging anders was dan wat als 'zekerheid' aangegeven wordt in de moderne wetenschap en filosofie. Heel veel studenten die uw college's hebben gevolgd zijn daardoor gevormd, tot mensen met een open maar kritische blik naar wat zich als wetenschap voordoet en vooral naar wat zich exclusief voordoet. En dat is eigenlijk een leuke paradox, want de waarheid die u verkondigde was óók exclusief, echter van dát kader dat je er als christenstudent erg veel aan had en als niet-christen toch niet het gevoel kreeg dat je maar dwaas de wetenschap zou volgen.

Kritiek op de eigen richting was u niet vreemd. Een uitspraak die u meermalen deed was de volgende: *“De vertechnering van de maatschappij, die dringt zelfs in onze christelijke kring door. Een dominee zei eens: ‘Wat heb jij een mooi, groen gazon. Het lijkt wel van plastic!’”*

Gisteren las ik in het EO-programmabladd Visie nog een duidelijk punt: de van oorsprong westerse cultuur is zo decadent en profaan geworden, dat je van christenen zou moeten zeggen dat ze het binnen die cultuur erg moeilijk zouden moeten hebben. Meer van het 'vreemdelyng zlyng' zouden moeten voelen.

De kennismaking met uw persoonlijkheid heeft er toe geleid dat, als ik uw hoofd ergens in een krant of op televisie zie (bijna altijd in de hoedanigheid van senator in de Eerste Kamer), ik onmiddellijk opmerkzaam ben, omdat ik weet dat ik iets verstandigs ga horen. Zo herinner ik me u ook echt. En trouwens, ik heb een kleine inventarisatie gedaan bij andere oud-studenten en de oogst is zo'n beetje:

- beminnelijke man
- voorbeeldfiguur, niet zozeer om wat hij zegt maar vanwege zijn intellectuele uitstraling van onwrikbare existentiële zekerheden, waar je als christenstudent nogal eens behoefte aan hebt. Zijn kunstzinnige haardos en machtige voorhoofd versterken dit effect.
- heel gewóón gebleven
- donkere stem, grijs en wijs
- hij vergat nóóit je naam, al zag je hem pas twee jaar later weer
- altijd respect voor de ander, maar wel in de overtuiging van de waarheid van zijn theorieën en natuurlijk zijn basis, de Bijbel
- en zo kan ik nog wel even door gaan; wat te denken van die 'ééuwige glimlach'!

Ach, wat heb je er uiteindelijk aan als iedereen de loftrumpet over je steekt. Het zijn woorden van mensen over een mens. Maar wél een mens die de vertechnisering van de maatschappij kritisch onder de loep durfde te nemen. Wél een mens die een ánder wijsgerig kader neer durfde te zetten dan de meeste van zijn collega's in de Leeuwenborch. Wél een mens die zo onwrikbaar vast stond in – nee, niet zijn overtuiging – maar zijn geloof in de onzienlijke God, Die echter in hem leeft en dat stráált hij uit.

Ik vind dat prachtig. Mensen die zo'n overtuiging hebben. En ik herken dat, in mijn werk in Amsterdam. Met tal van mensen om me heen die vinden dat het ánders moet. Die een ánder (vaak onzekerder...) kader hebben en er in deze wereld voor moeten gáán om zich te bewijzen. Nou, van u heb ik geleerd dat ik me niet hoeft te bewijzen maar er gewoon mag en kan zijn met mijn verhaal, dat géén lariekoek is maar een duidelijke visie op de werkelijkheid, waarin God een plaats heeft. Daar kwam ik in mijn studie ook wel achter trouwens... dat het grootste deel van de wereld die bovennatuurlijke plaats wel degelijk als relevant toekent aan het leven en ook aan de wetenschap.

Broeder, u bent voor mij ook persoonlijk ook een voorbeeldfiguur in geloof geweest. Zoals elke jongere en ook student identiteitsfiguren nodig heeft, zo was u er één voor mij. Ik vermoed dat ik dat nooit tegen u heb gezegd, dus dan nu maar... DANK!

Ik wil u hartelijk danken voor wat we als studenten van u hebben mogen leren. Samen met uw gezin wens ik u nog een goede en gezonde tijd toe, waarin u het ook wat rustiger aan mag doen. Ik begreep dat de leerstoel voortgezet wordt en ik ben daar blij mee. Persoonlijk wil ik u graag van harte Gods rijke zegen toewensen. Laat de vreugde van uw HEER uw kracht zijn!

Jurjen ten Brinke
september 2007